

Suomen luonnonsuojeluliiton Nokian yhdistys ry.
c/o pj. Timo Lepistö
Aaroninkatu 14
37130 Nokia
nokianluonto@gmail.com

VASTASELITYS

26.10.2018

Kyrön Luonto ry.
c/o pj. Jussi Viitala
Rantakulmantie 5
39100 Hämeenkyrö
kyron.luonto@gmail.com

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry.
Kuninkaankatu 39
33200 Tampere
pirkanmaa@sll.fi

Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys ry.
PL 482
33101 Tampere
puheenjohtaja@pily.fi

VAASAN HALLINTO-OIKEUS

Viite: Drno 00609/18/5701, lähete 2900/18

Asia: Vastaselitys Suomen Maa ja Kivi Oy:n sekä viranomaisten lausuntoihin ja vastineisiin

Kiitämme vastaselityspyynnöstä.

Lisäselvityksenä Vaasan hallinto-oikeuden pyyntöön Kyrön Luonto ry:n valitusoikeudesta vastaamme, että Kyrön Luonto ry. on rekisteröity yhdistys, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- ja luonnonsuojelu sekä asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen. Kyrön Luonto ry:n kotikunta on Hämeenkyrö ja toiminta-alueena Hämeenkyrön kunnan alue. Kyseessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät myös yhdistyksen toiminta-alueella.

Valituksenalaisen hankkeen vaikutukset kohdistuvat Pinsiön-Matalusjoen Natura 2000-alueen valuma-alueelle ja jokeen, jossa elävät erittäin uhanalaiset (EN) jokihelmisimpukka (*Margaritifera margaritifera*) ja purotaimen (*Salmon trutta trutta*). Nokian ja Hämeenkyrön kuntaraja kulkee Iso-Matalukselta Jokisenjärveen Pinsiön-Matalusjoessa. Kuntaraja on koko osuudeltaan valituksenalaisen maa-aines- ja ympäristöluvan vaikutusalueella, minkä alla oleva karttalinkki osoittaa.

Karttalinkki Hämeenkyrön ja Nokian kuntarajaan Pinsiön-Matalusjoessa.

https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?lang=fi&share=customMarker&n=6826981.410665673&e=308214.7504856165&title=H%C3%A4meenkyr%C3%B6n_ja_Nokian_kuntaraja&desc=&zoom=8&layers=%5B%7B%22id%22%3A2%2C%22opacity%22%3A100%7D%5D

Valituksessamme esitetyt uhanalaisiin eliölajeihin kohdistuvat ympäristöhaitat eivät tunne kuntarajoja. Jokihelmisimpukan ja purotaimen säilyminen, suojelun edistäminen ja niihin kohdistuvien riskien eliminoiminen on allekirjoittaneiden yhdistysten yhteinen tavoite.

Vaasan hallinto-oikeus pyytää täydennystä tai selvitystä Kyrön Luonto ry:n nimenkirjoitusoikeudesta. Vastaselityksen liitteenä on Kyrön Luonto ry:n 12.10.2018 päivätty yhdistysrekisteriote, josta näkyvät yhdistyksen nimenkirjoittajat.

Lausumme vastaselityksenämme seuraavaa.

Valituksemme koskee Nokian kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan 23.4.2018 tekemää päätöstä, jolla se myönsi Suomen Maa ja Kivi Oy:lle ympäristö- ja maa-ainesluvan kallion louhintaan ja murskaukseen sekä läjitys- ja ylijäämämaiden säilytykseen kiinteistöillä Leukavahanmetsä (536-402-1-88) ja Heikkilänmetsä (536-402-2-16).

1. Ympäristönsuojelulain ja Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 vastaisuus

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 12 §:ssä todetaan, että "[...] alueella, jolla on voimassa maakuntakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on katsottava, ettei toiminnan sijoittaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen."

Pirkanmaan maakuntakaava 2040:ssa hankealueella on luo-merkintä, ja kallion louhinta mitätöisi ja hävittäisi luo-merkinnällä olevan alueen arvoja. Louhinta ja murskaus niihin liittyvine toimineen vaikeuttaisivat alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen. Katsomme tämän olevan ristiriidassa ympäristönsuojelulain määräysten kanssa.

Mielestämme hanke ja lupa ovat ympäristönsuojelulain 48 §:n vastaisia, sillä 3 momentin mukaan "lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään". Suomen Maa ja Kivi Oy:n luvassa näin ei ole toimittu.

Lupa on myös ympäristönsuojelulain 49 §:n vastainen, sillä louhinnasta, murskauksesta ym. aiheutuu ympäristön pilaantumisen (haittaa luonnolle ja sen toiminnoille) vaaraa ja erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista.

Edellä kerrottuihin seikkoihin ei ole kiinnitetty lainkaan huomiota enempää hakijan kuin Nokian rakennus- ja ympäristölautakunnan antamissa vastineissa.

2. Euroopan Unionin luontodirektiivin liitteissä II ja V mainitut erittäin uhanalaiset (EN) lajit ja Natura 2000-alueet

Tässä yhteydessä on tarpeen nostaa esiin Suomen Maa ja Kivi Oy:n aiempi toiminta kyseisten kiinteistöjen lisälouhintaluvan hakemuskierrokselta vuonna 2014. Ohessa on lainaus hakemukseen 3.2.2014 jättämästämme muistutuksesta.

"Suomen ympäristökeskuksen mukaan jokihelmisimpukan ja taimenen populaatioiden suurimmat uhat ovat metsä- ja suo-ojitus, jokirakentaminen ja veden laatuun kohdistuneet *kemialliset haittavaikutukset* (Suomen lajien uhanalaisuus 2010, Rassi, P. ym. Suomen ympäristökeskus 2010).

Louhinta-alueen jokihelmisimpukan elinympäristöön kohdistuvat hulevesien valumat ja pölylaskeumien yhteisvaikutus huonontaisivat luontodirektiivin liitteen II ja V erittäin uhanalaisten lajien elinympäristöä. Lajien elinympäristö heikentyisi lajien säilymistä vaarantavalla tavalla.

Tämän perusteella Nokian rakennus- ja ympäristölautakunta edellytti yhtiöltä luonnonsuojelulain mukaista Natura-arviointia 12.6.2013.

Suomen Maa ja Kivi Oy:n Natura-arvioinnin teki Ahma Oy. Arvioinnin johtopäätöksissä myönnetään, että hankkeilla on vaikutusta Pinsiö-Matalusjoen veden tilaan kiintoaineksen, nitriitin ja typen lisääntymisenä. Tämän myönnetään huonontavan sekä jokihelmisimpukan että taimenen elinympäristöä ja säilymistä. Sähkönjohtavuuden lisääntymisen katsotaan myös huonontavan jokihelmisimpukan

säilymistä.

Louhinnan katsotaan aiheuttavan pöly- ja ravinnekuormina vesistöön valuvaa haittaa Kaakkurijärvien Natura 2000-alueelle.

Tämän johdosta Natura-arviointiselostuksesta pyydettiin lausunto Pirkanmaan ELY-keskukselta, joka puolestaan pyysi Suomen Maa ja Kivi Oy:ltä lisäselvityksiä hankkeiden vaikutuksista.

Natura-arvioinnin johtopäätökset osoittavat, että louhintalupia ei tule myöntää. Jokihelmisimpukan ja taimenen uhanalaisuus on seurausta jokeen kohdistuneista ravinteista ja epäpuhtauksista.

Erittäin uhanalaisten lajien säilyminen edellyttää, että Pinsiö-Matalusjokeen ei saa kohdistua kallionlouhinnan kaltaisen toiminnan tuottamaa maaperästä liukenevien metallien ja räjähteissä käytettyjen kemiallisten yhdisteiden aiheuttamaa lisäkuormitusta.”

Suunniteltu toiminnan laajennus sijoittuu idässä Kaakkurijärvien ja lännessä Pinsiön-Matalusjoen Natura-alueen valuma-alueelle. Heikkilänmetsän kiinteistö sijaitsee Heinilammen itärajalla, josta laskuojat kulkevat itään 400 metrin päässä sijaitsevaan Heinijärveen. Siitä vedet kulkevat osin luonnontilaista purouomaa Ylisenlammin kautta Ylisenjärveen ja edelleen Alisenjärveen. Alisenjärvi laskee Laajanojaa myöden Nokianvirtaan. Läntisen Heinijärven länsipää, Ylisenlammi ja Ylisenjärvi sisältyvät Kaakkurijärvien Natura-alueeseen.

Nokian kaupungin ympäristönsuojeluyksikön toimesta Laajanojalle ja Kyyniojalle tehtiin sähkökalastus purotaimenen selvittämiseksi. Elinvoimaista purotaimena löytyi molemmista puroista. Tämän huomioiminen puuttuu ympäristönsuojeluyksikön lausunnosta.

Toteamme, että louhinnasta ja sen oheistoiminnasta aiheutuvat riskit luontodirektiivin ja luonnonsuojelulain nojalla suojeltaviin lajeihin ja niiden elinympäristöihin eivät ole mitenkään muuttuneet kuluneen viiden vuoden aikana.

3. Valitukseemme annetut vastineet:

3.1. Pirkkalan kunnan terveystarkastajan lausunto 10.7.2018

Vaasan hallinto-oikeus on pyytänyt valitukseemme vastineen Nokian kaupungin ympäristönsuojeluyksiköltä liittyen terveystarkastajan lausuntoon, jonka on antanut Pirkkalan kunnan terveystarkastaja Riikka Marttinen.

Lausunnossa todetaan lähimpien asuinkiinteistöjen melurajoista, että niiden tulee olla alle 55 dB klo 7.00-22.00 välisenä aikana. Vapaa-ajan kiinteistöllä vastaava raja on 45 dB. Toteamme näiden melurajojen todennäköisesti ylittyvän, koska lähin asuinkiinteistö sijaitsee 1200 metrin ja vapaa-ajan asunto noin 1000 metrin etäisyydellä toiminta-alueesta.

Toiseksi terveystarkastaja nostaa esiin pölyhaitan torjunnan, johon olemme toistuvasti kiinnittäneet huomiota. Mielestämme paraskaan tekniikka ei kata louhinnan ja murskauksen ja nyt vielä lisäksi tulevan maan siirron sekä niihin liittyvien kuljetusten aiheuttamaa pölyhaittaa. Se on helposti aistein todettavissa minkä tahansa vastaavan louhinta- ja murskausalueen ympäristössä. On teoreettista olettaa, että louhinnasta, rikotuksesta, läjityksestä ja maa-aineksen varastoinnista aiheutuva pöly olisi mahdollista koota sataprosenttisesti saostusaltaisiin.

Terveystarkastaja huomauttaa myös lähialueen kaivovesien velvoittavasta seurannasta.

3.2. Nokian kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto 24.7.2018.

Lausunto käsittää rakennus- ja ympäristölautakunnan vastineen 22.8.2018 ja sen liitteenä olevan vesien tilan seurantaraportin.

Siitä käy ilmi hakijan aiemman Leukavahanmetsän kiinteistöä koskevan, 22.1.2004–22.1.2014 voimassa olleen luvan louhinnan ottomäärät. Leukavahanmetsän kiinteistöltä on louhittu yhteensä 850.00 m³ vuosina 2004–2013. Tämän jälkeen toimintaa ei ole lausunnon mukaan ollut ja edellisestä louhinnasta on viisi vuotta. Leukavahanmetsä sijaitsee nyt lisähakemuksen alaisen Heikkilän metsän länsipuolella 536-402-2-16, joten yhdessä ne muodostavat mittavan louhinta-, rikotus- läjitys- ja ylijäämämaiden varastointialueen kokonaisuuden.

Leukavahanmetsän louhinta-alueella on ollut kolme veden tilan seurantapistettä, joista OP1 sijaitsee louhinta-alueen eteläräjällä, OP2 noin 1000 metrin päässä louhinta-alueesta ja muut 2000 ja 3000 metrin päässä louhinta-alueesta pohjoiseen ja luoteeseen.

Koska sekä järjestöjen että Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö- ja luontovastuualueen valituksissa kiinnitettiin huomiota hulevesien mahdolliseen kulkeutumiseen Pinsiön-Matalusjokeen, ympäristönsuojeluyksikkö on tehnyt valuma-alueella veden tilan seurannan 5.7. ja 10.8.2018.

Ympäristönsuojeluyksikön lausunnosta ilmenee, että louhinnan hulevesien on oletettu kulkeneen eri reittiä, mitä todellisuudessa on tapahtunut.

Lausunnon mukaan veden tilan seurannan liitteenä olevasta kartasta ilmenee, että louhoksen jätevedet kulkevat vain ensimmäisen tuhannen metrin matkan oletettuja ojia myöden pohjoiseen. Tästä syystä on perusteltua olettaa, että ympäristönsuojeluyksikön lausunnossa kerrotuista näytteenottoaikoista vain OP1 ja OP2 sijaitsevat louhoksen hulevesien laskuojilla. OP3 ja OP4 sijaitsevat noin 1500 metriä todellista hulevesien laskukohtaa ylempänä Pinsiön-Matalusjoessa kuivatun Iso-Matalus -järven kohdalla.

Veden tilan seurannassa 5.7.2018 ilmeni, että todellisuudessa louhoksen hulevedet kulkevat vain ensimmäisen 1000 metrin matkan aiemmin oletettua ja yllä kerrottua Loukaskorven luonnonsuojelualueen länsirajaa seuraavaa ojaa luoteeseen ja pohjoiseen jatkaen Järvensivun tilan läpi suuntaavaa ojaa.

Ilmeni, että hulevedet kulkevat louhokselta länteen Heinisuolle, jonka pohjoisosan jälkeen vedet kulkevat 200 metriä pohjoiseen ja kääntyvät sen jälkeen länteen, jossa ne katoavat maan alle muutaman metrin matkalle. Täältä vedet jatkavat Iisakinkorpeen vievän tien ali luoteeseen ja siitä pohjoiseen Torisevan tilan pohjoispuolelle. Tästä hulevedet laskevat Pinsiön-Matalusjokeen joessa olevan mutkan kohdalla.

Laskukohta on joen alajuoksulla noin 1500 metriä oletettua hulevesien laskukohtaa alempana. Tämä tarkoittaa, että louhoksen hulevedet ovat kulkeneet mittauspisteiden alapuolelta. Näin ollen hulevesien vaikutus ei lainkaan näkyisi mittaustuloksissa.

Tästä on perusteltua aihetta vetää johtopäätös, jonka mukaan aiemmat louhinnan hulevesien seurannan veden tilan mittaustulokset perustuvat osittain virheellisiin mittauksiin ja antavat harhaanjohtavan kuvan louhoksen todellisista hulevesivaikutuksista.

Toiseksi ihmettelemme, että ympäristönsuojeluyksikkö herää tekemään veden tilan seurantaan viisi vuotta sitten päättyneen louhintatoiminnan jälkeen. Viidessä vuodessa kiintoaines, räjähteiden kemikaalit, liuenneet mineraalit ja muut vaikutukset ovat joko imeytyneet, hajonneet, sedimentoituneet tai kulkeneet vesien mukana alajuoksulle.

Pidämme puutteena myös sitä, että joen alajuoksulla Pohjanrannan tilan itäpuolella ei ole ollut mittauspistettä.

Veden tilan seurannassa todettiin louhoksen yläjuoksulla sähköjohtavuuden kohoamista. Kohonneen sähkönjohtavuuden on todettu olevan haitallista jokihelmisimpukalle ja purotaimenelle.

Sähkönjohtavuuden kohoaminen johtuu kallioperän mineraaleista veteen liuenneista suoloista, maatalouden lannoitteista ja muista kemiallisista jäämistä. Koska louhinta-alueella ympäristössä ja hulevesien yläjuoksulla ei ole maataloutta tai muuta sähkönjohtavuuden kohoamista aiheuttavaa kemiallista toimintaa, sähkönjohtavuuden kohoamisen voi katsoa liittyvän louhoksen hulevesien jäämiin.

Mielestämme tämänvuotisen veden tilan seurannan tulosta ei voi pitää asianmukaisena eikä luotettavana, vaikka ympäristönsuojeluyksikkö antaa lausunnossaan niin ymmärtää. Tuloksista ei voida tehdä louhinnan vesiin kohdistuvien vaikutusten arviointia suuntaan tai toiseen.

3.3. Suomen Maa ja Kivi Oy:n vastine

Suomen Maa ja Kivi Oy toistaa louhintatoiminnan ympäristövaikutusten vähättelyään ja mitätöintiään.

Ahma Oy:n laatimasta louhintahankkeen Natura-arvioinnista pitäydymme asiasta aiemmin antamassamme lausunnossa.

Lopuksi

Mielestämme Suomen Maa ja Kivi Oy ei ole esittänyt yhtään uutta perustetta uuden louhinta-, rikotus-, läjitys- ja ylijäämämaiden sijoitusluvan hyväksymiseksi.

Mielestämme aiemman louhintatoiminnan vesistövaikutusten seuranta on siinä määrin epäselvä ja epäluotettava, että pyydämme Vaasan hallinto-oikeutta selvittämään seurantaan liittyvät epäselvyydet. Pyydämme Vaasan hallinto-oikeutta tekemään alueella katselmuksen louhinnan Pinsiön-Matalusjokeen kohdistuvien vaikutusten toteamiseksi.

Nokialla 26.10.2018

Timo Lepistö, puheenjohtaja
Suomen luonnonsuojeluliiton
Nokian yhdistys ry.

Kaija Helle, sihteeri
Suomen luonnonsuojeluliiton
Nokian yhdistys ry.

Heikki Toivanen, puheenjohtaja
Suomen luonnonsuojeluliiton
Pirkanmaan piiri ry.

Juho Kytömäki, sihteeri
Suomen luonnonsuojeluliiton
Pirkanmaan piiri ry.

Jussi Viitala, puheenjohtaja
Kyrön Luonto ry.

Annukka Raipala, sihteeri
Kyrön luonto ry.

Jukka T. Helin, puheenjohtaja
Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys ry.

Liite: Kyrön Luonto ry:n yhdistysrekisteriote 12.10.2018